

Rajmon, Radko

Příspěvek k psychologii hudební výchovy

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. F, Řada uměnovědná. 1962, vol. 11, iss. F6, pp. 156-157

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110700>

Access Date: 21. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Padesát svazků edice *Musica antiqua bohemica*

Sbírka staré české hudby *Musica antiqua bohemica* obsahuje výběr starých hudebních památek sedmnáctého, osmnáctého a počátku devatenáctého století. Roku 1961 dosáhla již padesátého edičního svazku. Nejen pro toto vnější „číselné“ jubileum, ale hlavně pro soustavnost ve vydávání, pečlivost výběru i pro dobrou praktickou upotřebitelnost patří edice MAB mezi nejpozoruhodnější vydavatelské podniky nejen v našem, ale i ve světovém měřítku.

Od doby svého vzniku (1934), kdy byl redaktorem sbírky Vladimír Helfert, zahrnuje edice do roku 1961 hodnotný výběr z děl světských autorů v rozsáhlém vývojovém oblouku od P. J. Vejvanovského (? 1640—1693) po F. Skroupa (1801—1862). Zaměřila se hlavně na instrumentální hudbu doby feudální, hudbu raně klasickou a klasickou a v největší míře na okruh české hudební emigrace.

Po Helfertově smrti (1945) má největší zásluhu na rozvoji edice MAB Jan Racek, který ji soustavně rediguje se svými spolupracovníky. Správně je ve vydavatelských zásadách kladen důraz (po vzoru DDT, DTB, DTŮ aj.) nejen na vědeckou objektivitu zápisovou, ale i na to, aby všechny vydávané skladby plnily své umělecko-společenské poslání, tj. aby byly i prakticky schopné k provádění. Proto vydavatelé například vycházejí z podrobného srovnání původních originálních rukopisů s opisy nebo pozdějšími vydáními, doplňují metronomické údaje, značky dynamické, agogické a frázovací, pedalizaci, kadence a vypracovávají číslované bas.

Každý svazek je uveden stručnou, výstižnou předmluvou, v níž je především podán ideový a slohový profil autora ve vztahu k dějinnému vývoji hudby světové a proveden stručný rozbor vydaného díla. K předmluvě se poji soupis pramenů a literatury, zahrnující údaje o uložení a evidenci autografů a rukopisů, o prvním vydání díla, jeho nových kritických edicích apod. Podrobný soupis domácí i zahraniční literatury umožňuje snadnější orientaci v současném stavu konkrétního bádání v dějinách české hudby.

Vydavatelská zpráva má značný význam praktický. Čítuje především pramen, sloužící za předlohu k vydání a k revizi, uvádí provenienci pramene i jeho nynější místo uložení. Popisuje pramen i po vnější stránce, hlavně se však zaměřuje k srovnání původního rukopisu (tisku) s vydávaným hudebním dílem, tj. uvádí doplňky a úpravy nutné k praktickému provozování skladeb.

Přes celkem dobrou typografickou úpravu by bylo třeba důsledněji dodržovat jednotu v kritické ediční technice, která byla různorodá zhruba do třicátého svazku edice, poté se však již podstatně zlepšila. Měla by se v některých případech zvýšit i jazyková úroveň překladů předmluv, vydavatelských a revizních zpráv. K tak závažnému edičnímu podniku by bylo třeba více uznání ze strany nakladatelských orgánů a většího pochopení pro objektivní snahy editorů, směřující k nejbližšímu zachycení české historické hudební tvorby.

Státní hudební vydavatelství v Praze vydalo samostatně publikaci *Padesát svazků edice Musica antiqua bohemica* v redakci a s úvodní studií J. Racka a s tématickým katalogem vydaných děl, sestaveným Jar. Pohankou (Praha 1961, stran 103). Publikace je vhodnou příručkou a průvodcem po jednotlivých svazcích MAB.

Rudolf Peřman

Příspěvek k psychologii hudební výchovy

V r. 1960 vyšla v Lipsku v nakladatelství VEB Breitkopf & Härtel knížka německého musikologa, profesora Lisztovy Vysoké hudební školy ve Výmaru Paula Michla, *Über musikalische Fähigkeiten und Fertigkeiten*. (Ein Beitrag zur Musikpsychologie).

Autor v ní uvažuje o základních pojmech hudební psychologie, hudebním slyšení, hudeb-

ností, hudebních schopnostech, dovednostech a nadání i o četných otázkách z hudební praxe: o cvičení hudebních dovedností, o tom, jak zajistit jeho maximální úspěch a v čem hledat příčiny neúspěchu. Vysvětluje stavy trémy při veřejném hudebním vystoupení a určuje, jak tyto stavy udržet v účelných mezích. Hovoří o únavě, „přecvičení“ a o vlivu rozdělení školního a pracovního dne na nervovou činnost člověka.

Paul Michel si vytkl za úkol vyloužit všechny problémy z hlediska Pavlovova učení o vyšší nervové činnosti člověka. V úvodu, v němž podává přehledný výklad o svém metodickém východisku, důsledně materialistickém pavlovském pojetí psychických procesů člověka, konstatuje: „Doposud nebyla hudební psychologie téměř vůbec ovlivněna rozhodujícím převrácením psychologických zkoumání. V psychologii — a tedy i v hudební psychologii — jde dnes o to, odstranit s pomocí Pavlovova učení metafyzické, duchovně spekulativní konstrukce a dokázat, že se psychická činnost podřizuje pohybovým zákonům nervových procesů v kůře mozkové.“ (Str. 6—7.)

Usiluje-li autor o to, položit základy novému výkladu hudebně psychologických pojmů, důsledně vycházející z Pavlovova učení, neznamená to nikterak, že by apriorně odmítal nebo opomíjel všechny výsledky psychologického zkoumání vycházejícího z jiné základny. Naopak — soustavně sleduje teorie i konkrétní výsledky pokusů idealistických psychologů, porovnává s nimi svoje pojetí faktů, a kde nesouhlasí, věcně argumentuje. Najdeme tu rozборы konkrétních případů i teorií uváděných idealistickými psychology od Helmholtze až po nejnovější výzkumy Révészovy.

Kniha má dvojí základní význam: Je podnětem pro naši hudební psychologii, neboť autor v jejím závěru uvádí přímo konkrétní úkoly, jež je nezbytně třeba řešit, a tvoří zároveň základ přesných a jasných formulací, na němž je možno dále stavět. Je pramenem jasného a utříděného poučení, z něhož mohou s užitekem čerpat učitelé i posluchači všech stupňů odborně hudebních škol a institucí.

Radko Rajmon.

Sovětská literatura o Antonínu Dvořákově

V Sovětském svazu vzpomněli 120. výročí narození českého klasika Antonína Dvořáka (1961). Kalendář významných a památných dat, který vychází měsíčně, přináší hodnocení skladatelovy tvorby a výčet ruské a sovětské literatury o něm. Autor zdůrazňuje lidovost a národní kolorit celého Dvořákova díla. Vyzdvihuje především jeho vlastenectví. Revolučnost díla vidí v jeho aktuální službě boji za osvobození našeho národa (předehra Husitská). Nejvýše cení symfonii Z nového světa pro hloubku citu, vřelost a pravdivou prostotu, nelíčený smutek, a zvláště pak pro humanismus, pronikající celé dílo. Autor uvádí tradici děl Dvořákových v Rusku, která se datuje od r. 1890, kdy Dvořák na pozvání Čajkovského navštívil Rusko a uvedl v Moskvě a bývalém Petrohradě svá díla. Srdečný vztah obou velikých slovanských skladatelů výstižně dokumentuje též portrét, který věnoval Čajkovský Dvořákově s přepisem: *Mému dražému, hluboce váženému příteli Antonínu Dvořákově od upřímného činitele.*

Láska k Dvořákovu dílu v SSSR je patrna z toho, s jakou pozorností a pečlivostí jsou uváděny jeho skladby nejlepšími sovětskými umělci např. D. Oistrachem, Mst. Rostropovičem, D. Šafranem, Sv. Richtěrem, Sv. Kňuševickým aj.

Nakonec je uvedena ruská a sovětská literatura o Dvořákově:

V. V. Stasov, *Slovanský hudební týden v Drážďanech*. V jeho vybraných spisech, díl 3, Moskva 1952, str. 239—243.

P. I. Čajkovskij, *Hudebně kritické stati*. Moskva 1953, str. 367—373.

S. V. Rachmaninov, *Spojení hudby s lidovou tvorbou*. Dopisy. Moskva 1955, str. 555 až